

НАТ "ИВАН ВАЗОВ"

---

Стенографски протокол

ЗАСЕДАНИЕ

на

ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТОРЕПЕРТОАРНИЯ ПЛАН  
НА НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"  
ЗА СЕЗОНИТЕ 1981/1982 и 1982/1983 ГОДИНА

София, 28 април 1981 година

---

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

О т к р и в а н е

предс. Дико Фучеджиев

3 стр.

И з к а з в а н и я

Юлиан Вучков

4

проф. Филип Филипов

9

Владимир Каракашев

13

Димитър Канушев

19

проф. Гочо Гочев

23

Банчо Банов

28

проф. Любомир Тенев

28

Чавдар Добрев

31

З а к л ю ч е н и е

предс. Дико Фучеджиев

37-39

## НАТ "ИВАН ВАЗОВ"

Стенографски протокол

## ЗАСЕДАНИЕ

на

## ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТОРЕПЕРТОАРНИЯ ПЛАН  
НА НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"  
ЗА СЕЗОНИТЕ 198/1982 и 1982/1983 ГОДИНА

София, вторник, 28 април 1981 година  
/Открито в 13,10 ч./

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Другарки и другари,

Откривам заседанието на Художествения съвет.

Предлагам точка първа и единствена за дневен ред:

Обсъждане на предложението за репертоар за двата сезона -  
1981/1982 и 1982/1983 година.

Моля ви да бъдете по-оперативни, тъй като разполагаме с  
ограничено време, и да изкажете всички съображения, които имате  
пред вид.

Проекторепертоарният план е раздаден на всички предвари-  
телно.

Давам думата на др. Юлиан Вучков.



## ИЗКАЗВАНИЯ

### ЮЛИАН ВУЧКОВ:

Аз ще съсредоточа моето изказване главно в сферата на препоръките и на пожеланията. За това сме се събрали. Хубавото се вижда, няма смисъл прекалено дълго за него да говорим. Съветът има оперативни задачи. Ето, и директорът към това ни призова

Първо, искам да кажа, че в репертоара на театъра няма младежка пиеса, типично младежка. Вече твърде много нарасна младежният състав в Народния театър и тези хора трябва да се развиват, да вървят напред. Хубаво е, че напоследък ръководството им създава твърде много работа чрез дубльорство, а на места и чрез титулярство в някои постановки. Но все още според мене за тази млада смяна, твърде обемна като присъствие в състава, няма достатъчно ярки, интересни задачи. Толкова много тя е набъбнала, че почти представлява вече един малък театър в състава на целия театър. Тези хора трябва да се развиват, а с дубльорство голямо развитие все пак не може да се постигне. По едно време каква Марта ми казваше, че никога не е искала да играе малки роли, винаги се борила да играе големи роли.

Ние обичаме да цитираме Станиславски, че няма малки и няма големи роли, но когато човек прави първите си стъпки, или малко след първите си, ако няма големи творчески задачи, няма как да се развива. След като стане голям и зрял творец, тогава може да се изявява и чрез малки роли. Без такива сериозни задачи трудно би се развил младият творец.

Казвам, че ръководството е направило доста и искам да бъде правилно разбран. В последната постановка на "Кондарев" също виждаме поставени задачи на млади актьори, доста достойни, виждаме това и в други постановки, но не е направено достатъчно.



Има такива младежки пиеси и трябва да се насочим да има поне по една в репертоара на всяка цена. В момента нямам заглавие за предложение, но като се разтърсим, за три-четири дена ще може да се включи в репертоара такова произведение и то по възможност на голяма сцена, за да се обхване по-голям кръг от млади хора. Или пък ако не на голяма сцена, то за камерна сцена има пиеси с малко по-голям състав, да кажем от пет, шест, седем-осем човека, които спокойно могат долу да се експонират.

Вашата млада трупа поставя доста разнородни проблеми, част от тези хора не се развиват достатъчно според мене. Обещанията, които те някак си заявяваха в началото, мисля, че неравномерно се защитават, особено от някои от тези творци, но те трябва да бъдат проверени. Без проверка не може. Да обвиниш младия човек е много сложно. Аз смятам, че в някои от тях има заряд и нашите режисьори може би трябва по-решително и по-активно да се погрижат и за тези хора.

Това важи и за някои големи наши творци, които също не са достатъчно ангажирани в репертоара, макар и не много, но трябва да се мисли и за тях.

Втората ми бележка е по отношение на драматизацията. Считам, другари, че към драматизацията трябва вече, особено когато става дума за Народния театър, да се предявяват изключително строги и високи изисквания. Дадена драматизация да влиза в репертоара на театъра само ако е много хубава и ако звучи като пълноценна драма, като стопроцентова драма. Хубаво е това, че искаме да разширим кръга, в цял свят се поставя голямата бележестика, голямата проза, особено в Съветския съюз има вече големи традиции в това отношение и е добре, че Народният театър също дава път на такива големи произведения, но към драматизацията трябва да се предявяват много големи изисквания.

Щом не звучи като пълноценна пиеса, щом не е направена така, че да звучи като пълноценна пиеса, няма смисъл да се играе.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Няма такива.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Има, има, не знам например "Мъртви души" коя инсценировка ще се вземе, а пък аз защитавам много това заглавие и смятам, че то е много интересно като предложение на ръководството на театъра. Дори се чуда защо толкова дълго време не е играна "Мъртви души" и дори въобще не е играна на наша сцена според мене.

А сега някои бележки по-конкретно по репертоара.

Що се отнася до "Георги Димитров", мисля, че съображението, което е изложено в преамбюла на това, което получихме, е абсолютно основателно, имаме голяма годишнина и трябва да мислим за този велик българин, но мене ме уважава засега само присъствието на н.а. Филип Филипов, който знаем, че освен че е майстор в реализацията на тези пиеси на самата сцена, е твърде голям майстор и в предварителната работа над тези пиеси. Но дано Любен Станев да си свърши както трябва работата, защото ми омръзнаха вече тези инсцениации на Георги Димитров - много скучни, много умозрителни, все видени по един и същи начин, с една и съща фактология, с една и съща стилистика само да отбиваме номер, отчетничество, мисля, че това е безпредметно.

Ако Любен Станев не е в състояние да направи една изненада по повод на Георги Димитров, да донесе нови факти, нови гледни точки или така да организира материалът, че той да звучи като съвсем нова мелодия и като нова песен, по-добре да не се залавяме с това нещо. Или пък да му се помогне с още един автор. Не знам дали само той би могъл да се справи, защото това, което направи Христо Христов, не беше достатъчно убедително във филма, независимо че филмът е лауреатски.



Що се отнася до "Януари" на Радичков, постановката на Пазардишкия театър е твърде силна и още ярко свети в нашето съзнание. Дали това ще бъде едно откритие за Народния театър, при това със същия режисьор?! Тя беше блестяща постановка, знаете това! Блестяща! Всички сме я гледали, особено театралната общественост добре я помни и не е ли по-добре Азарян да се заеме с новата творба на Радичков, която всички разправят, че е пред свършване и че била много интересна.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Покрита с мрака на неизвестното.

ЮЛИАН ВУЧКОВ: Няма да бъде голяма изненада, трябва да ви кажа, защото онази беше блестяща постановка, много силна като сценография, като режисура. И тук има творци, разбира се, но все пак в "Януари" там младите бяха най-силни, те бяха откритията. И сега какви открития толкова ще се направят - дайте да помислим по това, аз поставям под въпрос това произведение и не го приветствувам горещо в репертоара.

"Вишнева градина" скоро се игра във Военния театър. Не бива ли да се мисли за някое друго произведение на Чехов, има не едно или две, по-малко популярно, по-отдалечено. Все пак тази постановка още е прясна в съзнанието ни, макар и спорна, с някои интересни моменти. Има пиеси на Горки и Чехов, които според мене не са достатъчно играни.

Приветствувам "Юлий Цезар" вече за хиляден път. Тя се слага във всички репертоари, откакто съм член на Художествения съвет четирите директори все я слагат с всички аклаузи колко е блестяща, колко е хубава, как се играе, защо не я играем ние, играе се по цял свят, тя е репертоарна, тя е такава, онакава, но все я няма.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Чакаме реставрацията на Свещенната Римска империя! /Весело оживление/



ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Дано най-после влезе в репертоара. Надявам се за това и приветствувам решението тя да бъде включена.

Приветствувам също включването на "Златната мина" на Ст.Л. Костов, една великолепна наша комедия, много сочна, много ярка, отдавна неиграна, забравили сме вече това, което сме гледали по сцените, пък и не е било много качествено. Тук смятам, че ще бъде направена добре и мисля, че от това, което ни се дава, "Юлий Цезар" и "Златната мина" са най-значимото, най-яркото и най-безспорното в репертоара за сезон 1981/1982 година.

Да помислим за този "тенекиен покрив" /"Котка върху горещ ламаринен покрив"/, който блестящо беше показан от Английската телевизия с участието на Оливие, дали малко не трябва да се отдалечим, защото много е силно впечатлението.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Тя е в резервите.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Нека да бъде резерва по възможност.

Приветствувам за 1982 година много горещо "Жъртви души" и затова поставих въпроса за драматизацията. Считам, че мястото ѝ е повече тук, отколкото в Сатиричния театър, защото трябва да се получи една плътна, а не рехава постановка, не естрадна или естрадно-сатирична, естрадно-водевилна, а трябва да се получи сатира, сурова, жестока сатира на онова време.

Приветствувам също и "Томас Бекет". Двете заглавия считам, че са определено много добри като търсене и като предложение, защото и от филма се отдалечихме доста вече, остаря, не го помним.

Също така приветствувам "Вампир" и "Животът е сън" на Калдерон, която е чудесна пиеса, неиграна на наша сцена.

"Да тръгнеш без да се върнеш" на Биков сигурно трябва да бъде драматизация, докато има оригинални съветски хубави пиеси. Например аз препоръчвам горещо пиесата "Мълвата" на Салински,

позната на Чавдар Добрев. Това е най-хубавото нещо, което Салински е написал досега, дори по-добро от "Варабанчица". Прочетете я, вижте я, това е моето мнение, Коко може да има друго мнение, но аз харесвам пиесата.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Познаваме пиесата.

ЮЛИАН ВУЧКОВ: Прочетете я, ще спорим, ти може да смяташ, че е слаба, аз смятам, че е хубава, вероятно аз съм по-прав. Защо трябва да смятаме, че ти като не я харесваш, значи тя е слаба. Аз смятам, че е хубава. Нали затова се събираме тук - да се разшири кръгът и да се чуят и други мнения. Затова е Художественият съвет. Аз пък смятам, че е много по-хубава от други, които се играят включително и в Младежкия театър, а и в някои други театри.

Приветствувам "Миниатюри по Чудомир", защото той е много ярък и живописен автор. Това ще бъде също оригинално, интересно, там ще се почувствува българската душевност, народната психология, за която много говорим. Много силно може да се разкрие, зависи, разбира се, от драматизатора.

Ето, тава са вече две драматизации, Митко, на Ванчо Банов и Биков, които трябва да станат пълноценни пиеси. Ако не станат, въобще да не се поставят, няма смисъл.

За камерна сцена ви препоръчвам освен "Мълвата" на Салински да се мисли за пиесата на Наталия Гинсбург "Обявление във вестник". Това е една великолепна камерна пиеса с много силни роли за жени. Ще я печатим в нашето издание и ще ви я предоставим.

Това са моите конкретни бележки. В хода на разговора, ако има нещо, мога да се обадя.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ:

Аз мисля, че нашите приятели от литературното бюро свърши



ха една полезна работа. Ние минахме през няколко заседания, докато стигнем до това, което ви се предлага и по което вие трябва да ни помогнете с вашите съображения, а и като ни посочите какво друго има, което ние не сме видели, или какво от това, което сме поставили в проекторепертоара, представлява един анахронизъм, че е едно повторение и т.н.

Че е малко еkleктичен репертоарът - това си личи, но еkleктичен в хубавия смисъл на думата, тъй като имаме да отговаряме и на определени дати. И понеже споменах дати, а моето име стои пред една дата, аз искам да кажа, както и при предишните наши събирания, че вдигам тревожно сигнал, червената лампичка, около тази пиеса.

Сложността за "Георги Димитров" идва от това, че има написани няколко пиеси, едни от тях с повече документална същност, интересни за времето си, но отминаха и вече ситото на времето не може да ги върне в никакъв случай, тъй като имат своите основни слабости. Други с повече или по-малко достойнства. Интересна беше пиесата на Иван Радоев и аз я приемам, колкото и странно да звучи за някои другари. Театърът нищо не е направил за тази пиеса, освен срещите, които имахме с писателя. В една от тези срещи участвах и аз. Той наистина замисля тази пиеса да я направи така, условно казано, че да не се повтаря с всичко онова, което имаме досега за Георги Димитров и Георги Димитров да бъде показан в други обстоятелства, в други ситуации, в други епизоди, с други хора, в други моменти от своя живот.

Точно това изискваше ние да имаме пиесата готова и да я прочетем. Авторът е един мек човек, с една деликатност и трябва да ви кажа, че ако дори се получи пиесата добре, но не отговаря на моя натюрел, аз ще трябва просто да помоля ръководството да разбере, че е добре да се намери човек, който би могъл да реали



зира една такава пиеса, която не отговаря на моя творчески натюрел. Все едно да накараме един писател да пише като Йордан Радичков, макар че в режисурата територията на режисьорите е по-голяма, отколкото на писателите, но има една граница в територията и на областта на режисьорското изкуство, или поне за мене има, и затова бих искал Художественият съвет да отдели хора, които да се срещнат с автора. Между нас има хора, които работят в областта на драматургията и могат да дадат интересни мисли, така че авторът да бъде оплоден повече от тези срещи, които имаше с членовете на литературното бюро и с мене.

Просто замолвам ръководството да организира една среща на автора с литературното бюро и всички външни членове на Художествения съвет, а и всички вътрешни членове, които искат да дойдат. Смятам, че това е едно конструктивно, добро предложение. Разбира се, не бива да смутим автора, това да стане само ако той приеме такава среща. Аз във всяко отношение дълбоко го уважавам, ценя го извънредно<sup>много</sup>укато сценарист и това, което чух от него, ми беше интересно, но твърде далече от мене. Той е и толкова далече от Стефан Гецов, който се проектираше да играе тази роля, че Стефан веднага се отказа. Поне аз така почувствувах.

ЧАВДАР ДОВРЕН: Не, не се е отказал, но искаше да види материала.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да, иска да види материала, но каза, че това, което се говори, го смущава.

Тук става дума за една сериозна работа и от страна на Стефан, и от страна на мене и аз просто искам нашето ръководство да има едно грижовно отношение към довършването на работата по тази пиеса.

Много бих искал да участвувам в пиеса на такъв интересен наш автор като Тодоров, но ми се отнема тази възможност, защото - за втори път поставям този въпрос - се предлага на

Вили Цанков. Когато ставаше въпрос за "Юлий Цезар", на мене ми се подхвърли, че може би ще се занимавам с тази пиеса, а сега виждам името на Асен Шопов. Директорът ми каза, че "Георги Димитров" е достатъчна за мене за този сезон и наистина това е така, аз ще приема една такава ситуация, но за следващия сезон дано да може моето име да се види и на друго място, освен в такива задачи, които със сериозност и добросъвестност приемам.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Това е почетна задача.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да, приемам я, но бих искал, ако пиесата не отговаря за мене, да ме разберат другарите и за да не стане това късно, казах и на нашите съвешания, до края на юни ние да имаме тази пиеса, за да се създаде към нея по-голяма загриженост и чувство за отговорност.

Мене ми се струва, че не е реален репертоарът. Шест пиеси на голяма сцена и три резервни! Това, че имаме резерви, е много полезно, защото винаги може да има едно движение в портфейла на театъра.

Просто приветствувам "Мъртви души" и "Томас Бекет" за това, че влизат в нашия репертоар. Също така много съм доволен, че "Електра, моя любов" на Ласло Дюрко е включена в репертоара. Това е една пиеса, към която проявих интерес.

Общо смятам репертоарът като такъв, в който няма да се мине без изненади и то приятни изненади. Ето, такива неща като пиесата на Иван Пейчев е една изненада и то приятна. Но и в тазгодишния репертоар може би трябва да има една изненада. Нито "Вишнева градина", нито "Януари", нито югославската пиеса са изненади.

При окончателното приемане на репертоара ние всички трябва да се съгласим, че ако дойде такава пиеса, която да запълни приятно такова място - дай боже тя да бъде българска с изненада - тя веднага да измести всичко останало.



В реда на тези мисли струва ми се, че "Ковачи на мълнии" ние трябва да я придвижим в този сезон.

С това свърших своето изказване.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ:

Преди известно време един мой проятел, който е голям циник, каза какво представлява репертоар на български театър - списък от пиеси, които никога не се поставят на сцената. Той е голям циник и никак не е прав, защото цялата практика на българския театър го опровергава. /Смях в залата/.

Като оставим настрана шегите - това не знам дали е шега, първо искам да кажа една положителна бележка за репертоара, генерална според мене. Тя е линия на Националния театър, на Народния театър, пардон, от известно време насам - това е пиететът към голямата литература. Казвам това нещо, без да го доказвам, всички знаете за какво става дума и разбирате какво искам да кажа. Става дума за една тенденция, която на мене ми е импонирала и за която на няколко пъти говорих и тук, и на други места.

Оттук нататък преминавам към някои конкретни съществени бележки по репертоара, според мене.

Първо, искам да подкрепя това, което каза проф. Филипов, че репертоарът не е достатъчно реален. Предвидени са 6 и три резервни, общо 9 пиеси и като прибавим на камерната сцена още 7-8 с резервните, получава се един доста широк кръг от 15-16 пиеси, приблизително повече от три пъти от това, което досега е поставял Националният театър.

Вярно е, че ние сме още м. април, макар и неговия край и бихме могли да се движим в по-широк кръг преди окончателното изкристализиране, но аз бих предпочел през м. май Националният театър, Народният театър да има по-твърд репертоар.

Изобщо смятам, че голяма слабост на българския театър



като цяло е именно това. Ние навсякъде пишем и говорим за научен подход към нашата работа, инфлацията от думи е вече застрашително голяма, но често пъти нашите режисьори започват своите постановки, включително понякога и в Националния театър, на барабан. Ние говорим, че режисьорът и изпълнителите на главните роли трябва да живеят продължително време с света на автора, с идеите на произведението, да мислят, да зрее техния замисъл, да се съобразяват със съответната литература, но често пъти се сблъскваме със случаи, когато изведнаж в репертоара влезе пиеса, която не е фигурирала дори и в нашите петгодишни репертоарни планове. Може да вземем примера с "Оптимистическа трагедия", където ми сеструва, че Енчо Халачев почти на хаду започваше да се занимава с тази пиеса.

Мисля, че и Азарян, и Филипov, и Енчо Халачев трябва да знаят вече малко по-определено какво ще поставят не само през сезона 1981/1982 година, но поне 1982/1983 година, за да може да се проведе цялата тази лабораторна работа, която съпътствува един научен, един сериозен подход към един репертоар и към една драматургия. Иначе опасността от съмнителни импровизации и от дилетантизъм са твърде големи и ние виждаме техните плодове не тук, но в редица други театри.

Това ми е първата бележка за реалността на репертоара. Според мене вече е време - има още време - да се направи един по-твърд репертоар, да се знае примерно кои са първите две пиеси с които ще започнем. Поне това да се знае. И въобще какъв е реалният репертоар. Да се изработи един производствен план...

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Владо, извинявай, че те прекъсвам, но в тези бележки го няма. Предложението тази година е да се работи с двойни разпределения. През септември започват две пиеси, завършват се през януари, след това отново две пиеси и този цикъл е реален за 6 пиеси.

Що се отнася до камерните пиеси, списъкът е по-голям, тъй като това ще бъде съобразявано в зависимост от разпределението. Друг е въпросът дали това намерение е реално, на въпросът е да имаме две разпределения, едните ще бъдат с по-голям персонаж, другите с по-малък персонаж..

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Това би било много хубаво, ако се реализира.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Това е намерението.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: През този сезон театърът беше затруднен по обективни причини, защото бяха включени в репертоара много масови пиеси като "Кондарев", "Оптимистическа трагедия", "Под игото" и т.н., но пиесите, които сега са посочени в репертоара, действително дават възможност да вървят на двойки, плюс даже и на камерна сцена, защото вашият състав е доста голям.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Точно така е и това трябва да се види.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Независимо от това аз все пак обръщам много сериозно внимание, за да не се отзовем някъде през ноември или декември с пиеса, която дори я няма в този списък от 30 произведения.

Разбира се, един репертоар не може да бъде догма. Един репертоар е отражение на много процеси в обществото или в изкуството, на някои случайности, които стават - работим с живи хора в театъра, но не и до такава степен, както се получава в някои други театри, да се деформира до неузнаваемост, защото това създава големи трудности в работата преди всичко на самия театър.

Втората ми принципиална бележка е, че отново съвременната тематика е почти отсъстваща. Гледам шестте пиеси на голяма сцена, но нито една от тях не е на съвременна тематика, или по-точно - проблематика. Мисля, че време е да се обърне внимание на това, защото съвременната тематика е доста дефицитна на



сцената на Националния театър.

Третата ми бележка е отново и отново върху българската пиеса. Приветствувам намерението на театъра да създаде пиеса за Георги Димитров. Досега имахме две произведения на тази тема - "Лайпциг '33" на Кампаненца и Кромфелд и "Първият удар" на Крум Кюлявков, след това "Двубоят на столетието", която е вариация на първата, но мисля, че е логично театърът отново да се върне към тази тема.

Изборът на Любен Станев по начало е добър, той е добър писател и, второ, той е писател с много голям опит върху темата Георги Димитров. Неговият сценарий според мене заслужава сериозно внимание и висока оценка. В някои отношения аз харесвам неговия сценарий повече от създадения филм. Но театърът явно трябва да съсредоточи тук основните си усилия, тъй като това е единствената пиеса на голяма сцена, без нея театърът отново ще бъде без българска пиеса.

Пиесата "Зидари" на П.Ю. Тодоров е много добра пиеса, в която фолклорно-митологичното е залегнало доста отдавна, за разлика от това, което някои съвременни драматургични автори смятат, че го отриват сега в драматургията, а то доста отдавна е било открито от автори като Петко Ю. Тодоров и Антон Страшимиров.

Конкретно някои бележки по пиесите.

Би било интересно да видим една нова реализация на "Януари" при условие обаче, че Азарян действително има някакъв нов замисъл, което не е чудно. Предполагам, че той не може да не се съобрази с обстоятелството, че пиесата се поставя на сцената на Националния театър, а не на сцената на Пазарджишкия театър, първо, и, второ, той не може да не се съобрази и с трупата.

"Вишнева градина" е голямо произведение, върхът на Чехо-



вата драматургия, това е едно от най-великите произведения и мисля, че Националният театър ще реши някои важни кадрови и творчески проблеми с постановката на "Вишнева градина" и особено проблема за хармонията между актьорските поколения, тъй като във "Вишнева градина" ще си дадат среща неизбежно трите актьорски поколения в Националния театър - нещо, което мисля, че е проблем за нашия Национален театър.

Вярно е, че пиесата беше поставена в една доста интересна и спорна постановка на Азарян преди десетина години във Военния театър, но казаното по-горе дава основание спокойно да я включим в репертоара.

За "Юлий Цезар"... Някои ще кажат, че говоря срещу Шекспир вероятно, но...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Срещу Андрей Чапразов.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Което е по-опасно. /Весело оживление/

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Което е по-опасно, но това е една голяма творба, по която проф. Тенев ще се изкаже. Не мисля, че от така нареченият Римски цикъл на Шекспир тази пиеса е най-силното нещо в неговото творчество, макар че "Юлий Цезар" има някои отправни точки към нашата съвременност и това е пиеса, която би могла да намери съприкосновение със съвременната публика. Не съм против нея, но така...

На тези пиеси, които са сложени под черта, изобщо не им обръщам внимание, тъй като смятам, че те са сложени за пълнота на картината, те са камуфлажът на литературното бюро, тъй като аз десет години съм правил репертоари на театри и зная тези неща.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Знаеш как стават тези работи.

ПРОФ. ГОЧО ТОЧЕВ: Тези камъни се хвърлят върху твоята глава.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Да, да, ясно ми е това.

Още веднаж искам да пледирам за пиесата на Любен Петков. Вече за единадесети път се изказвам за тази пиеса и искам и тук да се застъпя за нея. Пиесата има сериозни достойнства. Чавдар Добрев знае моето мнение, аз се изказах при обсъждането на пиесата. Любен Петков е един високо талантлив представител на младото поколение белетристи...

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: На средното.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: На младото към средното и нека да положим всички усилия тази пиеса да се появи на сцената на театъра, още повече че тя е съвременна. Тя има високи литературни достойнства. Явно е, че човекът много от драматургия не разбира, но театърът в това отношение би могъл да му помогне. Пледирам и настоявам тази пиеса да влезе най-после в репертоара. Това ще бъде откриването на един млад автор и то от Националния театър е една съвременна пиеса, да не говорим за съвременна българска пиеса.

Аз харасвем много пиесата на Милко Милков, но не я виждам на голямата сцена, на камерната сцена може да стане, но аз не съм режисьор.

"Ковачи на мълнии" - много любопитно, ще ни изправи пред големи проблеми. Мисля, че той работи с Николина Томанова върху някаква литературна редакция на текста, но не стигнаха до нищо.

ДИМИТЪРКАНУШЕВ: Набутаха някакви стихотворения вътре.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Мисля, че въпросът е сложен, пиесата има някои дефекти от органическо естество, но и много качества.

"Процесът Димитров" на Стефан Цанев не зная какво представлява.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Това е рецитал.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: В общи линии искам да повтора:



Първо, за реалността на репертоара.

Второ, съвременната тематика.

Трето, българската пиеса, като за мене най-важното е театърът да насочи вниманието си върху пиесата за Георги Димитров, върху пиесата на Любен Петков, разбира се, и върху останалите пиеси.

Юлиян ВУЧКОВ: За пиесата на Милко Милков, за която говори Каракашев, искам да кажа и аз, че в някои отношения е най-добрата историческа пиеса, с много качества, с хубав език, много българска, не в спекулативния смисъл на тази дума, и даже може да се мисли за голяма сцена.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ:

Преди да се изкажа искам да запитам сигурно ли е, че Бранко Плеша ще постави през годината пиеса, или това е условно?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Сигурно.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Съвременна югославянска комедия.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Аз смятам, че репертоарът, ако нямаме пред вид резервите, като количество не буди никакви проблеми. Това са десет пиеси и този обем е напълно нормален. Е, че една пиеса може да не излезе, това никак не е смущаващо и не е никакъв проблем. В този смисъл намирам репертоарът за реален, за реалистично построен, още повече че има и масови, има и по-малобройни пиеси, които, като се комбинират, ще могат да се поставят в един добър ред.

Проблем ще представлява "Юлий Цезар", която е масова мъжка пиеса и там ще се ангажира голямо мъжко ядро. Тя ще може да се комбинира само с пиеса на камерната сцена, освен ако не намерите някаква пиеса с малък персонаж пак за голямата сцена.

Какво смятам за качеството на репертоара? Да започна от камерната сцена.

Предвидени са две пиеси, които познавам и които ми правят много силно впечатление - "Ковачи на мълнии" и "Сътвори ръка Георгева". Навярно с тях може да се започне веднага. Историата около "Ковачи на мълнии" е позната. Николина Томанова без Иван Пейчев, но получавайки неговото съгласие, прави такива дълбоки съкращения в пиесата, в които компенсира с лирически късове от неговата поезия, с надеждата да се декларират обратни позиции, където смята, че той има идейни пропуски и грешки. За съжаление това и фактът, че се поставяше в навечерието на XI конгрес на партията и че фактически нямаше решение...

БАНЧО БАНОВ: Свали пиесата.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: ... ни придуди, след като работата се проточи много дълго време, да отложим нейната премиера, която така или иначе /не/ се състоя.

Не познавам "Процесът Димитров" на Стефан Цанев, а към "Дом за живеене" в онзи вариант, който обсъждахме в репертоарния съвет, аз имах сериозни възражения. Как изглежда днес не знам, но предполагам, че когато стане дума, ще я четем...

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Той прави трети вариант.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Това не знам, може да има и по-добри, и по-слаби варианти.

По основната сцена. "Гарванът", или пиеса за деца, фигурира, откакто е дошел Дико Фучеджиев в театъра. Това беше една идея, едно решение, обещавано и в печата - да се създаде такъв спектакъл с такова направление, в такъв раздел, т.е. да се продължат традициите на театъра от 1926 година, когато Стойчев прави спектакъл за деца, доколкото си спомням. Бих желал най-после тази година това да стане, защото вие сте обвързали репертоара си с Асамблеята "Знаме на мира" и пр., а поне това е реално. Не знам коя пиеса ще трябва да бъде заместена от "Гарванът" и



как ще построите репертоара. Знам, че Коко искаше да я прави. Ако "Януари" излезе напред, няма аз да ви правя производствения план, но мисля, че това може да стане едно събитие в театралния сезон - появата на спектакъл за деца и то с такова високо качество на ваша сцена.

Смятам за много добре, че ще се постави пиесата "Януари". Разбира се, трябва да има някакво различие в решението и сигурно ще има. За съжаление Шарланджиев провали пиесата в Сатиричния театър и това вече е достатъчно основание, освен самата пиеса, тя да бъде поставена. Мисля, че тук ще бъде ангажирана голяма част от младата трупа на театъра, някои от които са участвували и в Пазарджишката постановка, като да речем Кавадаров<sup>Р</sup>.

Великолепна е и "Вишнева градина". Аз не се безпокоя, че и тя ще се прави седем години, след като Азарян я направи. Предполагам, че по друг начин ще бъде решена. Добре е и "Юлий цезар".

Вих желал на мястото на "Зидари" да имаше една съвременна българска пиеса. Не знам коя да е тя.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Ами предложи, щом като искаме.

ВАНЧО ВАНОВ: И ние искаме, но предложете.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Моля ви се, защо аз да предлагам, това е работа на литературното бюро, седем души са и всеки като намери по една пиеса... ето, на Ванчо ще се падне да намери съвременната пиеса. Когато се обсъжда и другаде репертоарът, предполагам, че в тази насока ще бъде направена някаква критична бележка. Аз не казвам каква трябва да бъде, най-хубаво е да бъде българска пиеса. Не знам в какво състояние е пиесата на Станислав Стратиев. Тя е на съвременна тематика и не само трябва да чакаме, но да я вземем. Понеже говорим и то с основание за съвременна тема, сюжет, проблематика, мисля, че това е в същност най-същест

вената слабост в репертоара.

Трудно пиесата на Милко Милков ще бъде поставена на малка сцена, ако имаше един филиал, щеше да бъде най-добре, но няма. Това ще го решава театърът и неговото ръководство.

Така че това ми е най-съществената бележка и като гледам репертоара, си мисля, че навярно "Зидари" трябва да се отложи и на нейно място да влезе една съвременна пиеса. Разбира се, "Георги Димитров" е съвременна пиеса. Как ще стане - не знам, тук има известна условност.

Искам да кажа няколко думи за този афиш, който се предвижда за следващата година, бих казал - за следващите години. Интересни заглавия има, струпани са няколко български пиеси - на Георги Джагаров, Никола Русев, Станислав Стратиев.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: И "Константин Философ" ще бъде готова.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Доколкото знам, "Константин Философ" не е започната да се работи. Станислав Стратиев казвал, че пише други неща и неговата пиеса фигурира вече две години в репертоара.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Ще бъде дадена през м. март.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Ръководството на театъра и Художественият съвет след 6-7 месеца ще се изправим пак пред същия проблем. Това ни е ясно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Моля ви се, защо говорим за българска пиеса? Ако ние само нямаме, разбирам, обаче вижте какво е състоянието на съвременната драматургия и защо трябва да ни занимават с работи, които са обща беда на нашата драматургия? Покажете ни една добра съвременна пиеса и аз <sup>ще</sup> взема да я поставя на сцената на театъра.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Аз мисля, че театърът може да прояви малко по-голяма активност.



ВАНЧО ВАНОВ: Трябва да се напише пиеса.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Вероятно повече автори трябва да се привлекат. Например пиесата на Любен Петков може да се активизира. Не знам какво трябва да се направи, но не може да се приеме репертоарът така. Аз разбирам един сезон, втори сезон, но ето и сега... Това не съответствува на първата сцена в страната. Не упреквам никого, знам, че усилия се полагат, но това е факт. Трябва да се измислят и други средства и методи.

Това е, което исках да кажа.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ:

Аз искам да подчертая първо една своя мисъл, която е и обща мисъл, видно от изказванията на моите колеги. Това е еволюцията вече на художествената мярка. Забелязва се една еволюция и аз искам да отбележа това. Няма слаба пиеса в репертоара, доколкото аз познавам пиесите, а това е особено валидно за класиката, пък и за някои от нашите български пиеси. Това е великолепно. Вие помнете историята, не искам да се връщам - слаби пиеси в името на идейността, на партийността, но това е вече един отживял период. Сега се налага една строга мярка и това е най-хубавото и за публиката, и за актьорите, и за режисьорите.

Аз не смятам, че съвсем отсъствува съвременната пиеса. Прав е др. Канушев, че трябва да се потърси, др. Фучеджиев, но и аз чета пиеси, четат членовете на Художествения съвет и доколкото знам няма силна съвременна пиеса. И вярно е, Димитре, че театърът държи на критериите си и заради това има съмнения и колебания. А на малка сцена - но това е все пак сцена на Народния театър - има няколко български пиеси.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: На камерна сцена има добри български пиеси.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Това е също Народен театър.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Разбира се.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Когато свирят Моцарт, никой не казва, че музиката била камерна.

Особено приветствувам "Ковачи на мълнии". Вярно е, че е риск. Нищо, рискувайте. Лично аз смятам, че режисьорът може да намери едно благородно равновесие между темата на индивидуалиста-хуманист и партийната дисциплина. Може. Това е една пиеса-дискусия в това отношение и няма да пропадне нашият строй, ако с известна симпатия отидем дори към индивидуалиста, без да се пренебрегва като някакъв сектант оня, другия, а да бъде и той с някакъв ореол. Великолепна пиеса! Спомнете си само ремарките какви са там, наситени с поезия. Великолепна пиеса! Аз считам, че това е наша класика.

Много моля др. Фучеджиев, който има качества да отстоява позициите на театъра, да защити тази пиеса, ако отнякъде се явят, защото имаме такива хора в нашите среди, в нашата партия - критическата партия, не комунистическата /весело оживление/, - които могат да възразят. За щастие в Художествения съвет в това отношение няма никакви възражения.

Познавам пиесата и на Милко Милков. С Владо, с Канушев и с автора сме работили, да не говоря за литературното бюро. Мисля, че тя е станала. Прави чест на Милко Милков в това отношение, че не даде ухо на честолюбие то си, на това, което примерно при Радко Радков става - кажеш му едно, но през едното ухо влиза, през другото излиза. Той е един антипод на това и така трябва да бъде.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Добре, че смяташ, че на Радков влиза и излиза, защото аз мисля, че не влиза, че не чува.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Ти уплътняваш моето изказване, като режисьор си служиш с хиперболи. Това добре.



/?/ Радвам се и за Любен Петков. Познавам вариантите. Това е един човек, който работи от много години. Да дадем път на един талантлив белетрист, който има остро чувство. Нищо че няма всичко да бъде съвършено, но театърът не бива да гони съваршенството, иначе ще остане назад.

Може би няма да се получи някакво излишество на малка сцена, ако включите и една великолепна пиеса на Христо Ганев, печатана в "Съвременник". Тенев отделя 10 страници в своята великолепна книга за драматургията на тази пиеса. Отдели ѝ една страница в доклада си. "Къде умират слоновете" - великолепна пиеса! Чавдар я познава. Главният редактор, който е един голям белетрист и предпазлив човек в най-хубавия смисъл на думата, беше във възторг от пиесата. Това мога да кажа за Павел Вежинов, един мой партньор на бридж. /Весело оживление/

Много моля - не от протоколни съображения да се впише в стенограмата - да ме разберете, защото просто боля за тази пиеса.

БАНЧО БАНОВ: Няма режисьор.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Не ни карай ние с Тенев да я поставим! Няма режисьор! Недей така, Банчо, това не е мотив.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Банчо се шегува.

БАНЧО БАНОВ: Предлагали сме я.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Банчо, аз съм длъжен да се изкажа, имам право, член съм на този съвет и обичам хубавото, новото. Уважавам Христо Ганев като автор, като драматург. Много ви моля да помислите за тази пиеса.

Нямам нищо против повторението, грубо казано, защото никога не е повторение, щом играе нов състав, на "Януари" и на "Вишнева градина". Трябва да уважаваме мнението на режисьорите, макар че в обосновката на Юлиан навярно има някаква логика.

Но, Юлияне, и "Вишнева градина", и "Януари" предлагат нови и нови решения.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Не сме задръстени от толкова много нови решения, не сме изненадани от кой знае колко интерпретации, не става така лесно, но дано да ни изненадат. Аман вече от повтаряне на интерпретации!

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Аз не съм за повтаряне.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Това става често.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Аз не съм за повтарянето, аз съм за новото. Тази постановка на "Вишнева градина" може да оспори някои неща по постановката на Азарян, в която имаше великолепни неща, но имаше и работи, с които аз лично не съм съгласен и той ги знае, Кой е прав - това е друг въпрос, аз безкрайно го уважавам, за да не спорим. Това е Чехов все пак и "Януари". Дай боже, Юлияне, хубавите неща да се повтарят, а не лошите.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Хубаво е да няма повторение.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Може би си прав.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Може и да не стане за първи път тази пиеса, важното е да няма постоянно повторение.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Думата "повторение" аз много условно я казах.

Завършвам с де Филипо. Искам да ви се похваля, че аз присъствувах във Флоренция на премиерата на "Кметът на район Санита". Великолепна пиеса. Накрая мъртъв го изнасят, една гениална буфонада и той леко маха, усмихвайки се на публиката.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Аз се учудвам, че влиза в репертоара, защото сто пъти казвах на Чавдар Добрев да не я слага.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Аз много харесвам пиесата.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Дай боже Чавдар да ти повлияе положително. Това е великолепна пиеса. Не ми е удобно да хваля класи-



кът на съвременния неореалистичен театър, който в някои отношения напомня Молиер, защото е и автор, и режисьор, и актьор. Това е едно чудно триединство. Когато му загатнахме за България, той отговори, че с удоволствие би дошел, а това е един повод за покана.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Догидина, ако е жив, ще го поканим.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Искам да ви кажа и следното. На нашия народ му липсва тази широта, но там публиката знаеше, че той отива на някаква тежка сърдечна операция и той маха, покланя се накрая, а публиката вика: "Здраве Ви желаем!" А той се казва Санита, което значи здрав. Вестниците пишат всичко, те знаят и най-искрено хилядната аудитория му пожелаваше здраве.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Дон Кихот.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Не съм Дон Кихот... де да бъда! Тодор Генев ме нарече романтик. Не знам критична бележка ли беше, но аз съм реалист.

Но, да има и малко лирика, аз не съм много театрал, а съм повече лирик.

След операцията той се явява на сцената и това беше нещо страшно. Саев ми даде вестника и прочетох какво е било, каква адмирация, как го приветствуват, че е оздравял.

Това е моето изказване. Приветствувам включването на пиесата на де Филипо.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Пиесата пада. /Весело оживление/.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Нови багри, неореалистични, тънки места за актьорите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Преди 20 години.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: На Шекспир са били преди 400 години.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Великолепно!

Това е, което исках да кажа.

БАНЧО БАНОВ:

Аз искам да кажа само две думи - много горещо стоя и защитавам пиесата на Христо Ганев. Понеже съм редактор на книгата, сега мога да призная пред проф. Тенев, че работих над неговата книга само заради това, защото той посвети не 10, а 14 страници на тази пиеса, <sup>към</sup> която никои режисьор не посмя да пъсегне. Това е една великолепна пиеса - и много съвременна, и много тънка, със съвсем ново решение на някои чисто театрални проблеми. Това едно.

Второ, четох първия вариант и мисля, че в скоро време ще имаме една нова пиеса, която аз също смятам за много голяма крачка напред за един автор, направил като белетрист в последните две години невероятно голяма крачка напред. Това е Димитър Начев. Неговата пиеса се казва "Край езерото".

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Заглавието е хубаво.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Напомня за Слави Езеров.

БАНЧО БАНОВ: Говоря сериозно. Пиесата е доста тежка като чувствителност, много дълбока и много хубава. Дано да се хареса и на Художествения съвет.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Банчо, мисля, че няма защо да се изказваш, защото вашето становище е в предложението.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ:

Другари, какъда ви кажа...

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Ти си раздвоен.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Не съм раздвоен, но искам да подкрепя тези съмнения на Юлиан Вучков, че всичко ми звучи много познато. Аз мисля, че в известен смисъл Народният театър е за това Народен театър, за да може да прави известни открития не само в отделни режисьорски решения, но и в открития на автори, в открития на драматургия, в открития на пиеси и т.н.



Не искам да кажа, че ако става дума за класиката, липсват цели епохи, че бихме могли да намерим много интересни неща, каквито сега по света се търсят и намират, но си казвам защо трябва да се върви по всичко онова, което вече е правено и което вече е известно. Народният театър така или иначе трябва в края на краищата да ни поднесе и някакви художествени изненади като водещ театър. А ние оставяме всички тези работи да се правят от другите театри. Защо? Защото сме класически театър, традиционен театър, театър, който пази някакви традиции, но аз смятам, че това никак не му пречи да пази традициите и да прави съвсем други неща.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Точно така.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: И това е пътят.

Кажете, моля ви се, кое заглавие на вас и на нашата публика, от всички тези, които гледаме тук, не ни е известно. Гледали сме го по един път, по два пъти, по три пъти, по четири пъти. Защо?

ЧАВДАР ДОБРЕВ: "Юлий Цезар" не сме го гледали.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: И "Ковачи на мълнии", Любо, не сме я гледали.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Говоря за сезона, който вие сте определили. И аз бих предложил да обмислим нещата така, че просто малко да поразместим тези пиеси, прехвърлете от другия сезон нещо тук или пък сложете нещо друго.

Хубаво е, че в Народният театър се явява един Шекспир. Друг е въпросът дали този Шекспир трябва да бъде непременно "Юлий Цезар" или най-малко него. Хубаво е, че "Юлий Цезар" се мисли за определени актьори, което е също така важно за един театър и за един репертоар, да се мисли за актьорите в него, за да не се прави репертоарът абстрактно, както обикновено правим това. Всичко е много добре, но лично аз не смятам, че

"Юлий Цезар" е онази трагедия от неговия зрял период, която има онази зрялост и онази проблемност, която имаме в неговите големи трагедии, които отговарят на обема на театъра и на възможностите му в една или друга посока, освен ако действително тук има някакво откритие. Или пък ако някой иска да ни каже нещо друго с "Юлий Цезар", както в много сцени центърът пада върху Брут а не върху Цезар, или върху Касий и т.н. Това е единственото ми по-голямо смущение в това отношение.

Аз знам, че Венелин Цанков ще направи нещо интересно със "Зидари", че ще бъде нещо различно от това, което ние познаваме, макар че доста отдавна не е играна тази пиеса. Това е една великолепна пиеса, но мене ми се струва, че до нея трябва да има действително една съвременна българска пиеса.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Посочи я, другарю професор, тази съвременна българска пиеса и с голямо удоволствие ще я поставя в репертоара.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Нека помислим по това, което каза и Ванчо Банов, пък и по това, което има литературното бюро. Ново име, нов автор, за голяма сцена.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да поставяме пиеси на нови автори не съм склонен...

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Защо? Напротив.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Трябва да бъде много убедителна.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Другари, вижте какво ще ви кажа. Аз едно време, когато започнах да живея с театъра още като ученик, всичките нови имена в българската драматургия ги научавах от Народния театър, те там излизаха и никога Народният театър не е повторил провинциална пиеса. Никога не се е случвало Народният театър да играе пиеса, която преди това се е играла в провинцията. Това беше недостойно.



ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: То тогава нямаше провинциални театри.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Имаше пет държавни провинциални театри.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Сега са 25.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Да, 25 и ви помагат, за да можете да ги повтаряте или да ги връщате след това.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Тук за първи път се игра "Царска милост", "Снаха", "Разузнаване" и т.н.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Това беше след Девети септември, аз говоря и за преди Девети септември. Имало е наистина случаи, когато някои пиеси не са успявали, но това бяха български пиеси и първо тук бяха играни. Филип си спомня пиесата за Априлското въстание, която беше хубава, но не успя, макар и тук да се игра никъде другаде.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Тук не е пробна сцена.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Това е сцена на открития на българската драма, другарю директор. Това е.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другарю Тенев, това е моето отношение по въпроса и докато аз съм директор, така ще бъде. Съжалявам. Експерименти с нови имена тук не можем да правим, а ако пиесата е много убедителна, ние горе-долу можем да преценим.

ПРОФ. ЛЮБОМИР ТЕНЕВ: Няма какво повече да говоря.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Кой друг иска думата?

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: То и Христо Ганев е ново име в драматургията, но пиесата му е хубава.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Предлагам "Томас Бекет" да влезе в този сезон.

ЧАВДАР ДОВРЕВ:

Струва ми се, че голямата част от забележките по пред-

ложения репертоар имаха основание. Ние сами усещаме някои от слабостите. Първият основен въпрос е за съвременната тематика. Мисля, че Каракашев беше прав като каза, че въпреки всичко това не е нещо, което не може да бъде променено в хода на годината, особено когато става въпрос за нова българска пиеса на съвременна тема.

Вчера разговарях с Георги Джагаров. Той смята, че вече почти е написал пиесата.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: От десет години чувам това.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Не, даже ставаше въпрос да четем някои текстове.

През м. март Станислав Стратиев може да даде "Покриви". Ние не можем да поемем ангажмента като репертоар, защото представите си, че има забележки за поправяне на нещата, идейно и художествено да се доизясняват и т.н. Затова се оставя този срок, но ако пиесата има качества, ние можем да я разгледаме и тя да се придвижи напред в името на една нова българска пиеса.

Същото се отнася и за Джагаров. Ако той пожелае, може да даде пиесата си и на друг Софийски театър, но ако вземе решение да я даде на нас, ние ще направим всичко възможно един такъв автор като Джагаров да фигурира със своята пиеса на голямата ни сцена.

Що се отнася до други заглавия, например Любен Петков за голяма сцена...

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Никой не е казал това.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Казвам примерно. Ние слагаме неговата пиеса на малка сцена. Събражението ни извън всичко друго е, че тя до някаква степен е експеримент. Сега за сега тя повдига доста тежки проблеми и на голяма сцена по друг начин всичките тези неща ще бъдат поставени. Просто смятам, че такава отговорност



като театър едва ли бихме могли да поемем.

С Любен Петков ние работим, той готви вече трети вариант върху своята творба. Първата част заедно с режисьора Красимир Спасов ни я предадоха, тя е вече на по-сериозно равнище, сега работят върху втората, последна, част на пиесата. Той прекара известно време в Хисара и си обработваше материалите. Даже работи конкретно и по забележките на своя режисьор, който е определен, който е харесал пиесата и поел работата.

Юлиан Вучков повдигна въпросът за младежка пиеса. Нашата идея за младежка пиеса беше "Гарванът" от Карло Гоци. Честно казано, това са 6 заглавия. Ако наистина някоя друга пиеса би могла да отпадне, без да се промени профилът на годишния репертоар, добре е да се постави "Гарванът", още повече че ще се провежда отново Асамблеята "Знаме на мира", харесваме пиесата заглавието е нужно за нас. Много интересно ще бъде, но не можахме да я вместим към тези 6 пиеси. Честно казано, Бранко Плеша малко ни затрудни, дойде като шеста пиеса. Ако има някаква теоретико-практическа възможност, не само заради младежката труппа, ще бъде добре да включим тази пиеса, която ще бъде интересна като театрална форма и като цвят в репертоара.

Проф. Филипov в своето изказване повдигна въпросът за пиесата "Георги Димитров". Ние имяхме среща с автора и той обеща в края на м. юни да ни даде пиесата. При положение, че авторът е съгласен на подобна среща, само тогава бихме могли да отидем при него с членове на Художествения съвет, защото той каза, че иска да си напише пиесата, а след това е готов да поправа. Годишнината на Димитров е догодина и имаме време, но този въпрос ще трябва да го реши Любен Станев, а ние сме длъжни да направим тези постъпки за посещение на членове на Художествения съвет при автора. Бихме могли към края на м. май да направим тази среща.

Що се отнася до "Януари", ние бихме могли да я заменим с новата пиеса на Радичков, ако той ни я даде. В това обаче се съмняваме и затова ставаше въпрос дали да се постави "Суматоха" или "Януари". Даже самият Азарян се колебаеше. Нашето съображение да предложим "Януари" беше, че стъпваме на твърдо и, второ, че "Суматоха" има една интерпретация на високо равнище в софийски театър. Трето, "Януари" не е гледана от масовия зрител на София извън София.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: "Януари" се игра в Сатиричния театър

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Те играха един или два спектакъла в София а нашето убеждение беше, че Шарланджиев не успя със своята постановка на "Януари" и това е мотивът за да бъде включена тази пиеса в нашия репертоар. Освен това се оказа, че драматургията на Радичков е една възможност за задграничните ни пътувания. Познавате недостатъците на "Опит за летене", но тя се приема и при този усилващ се международен обмен вероятно една такава творба ще бъде от полза.

Това са мотивите, които мисля, че най-чистосърдечно трябваше да изложа пред вас.

За "Вишнева градина" трябва да кажа, че това е отдавнашно желание на Енчо Халачев. Ние разговаряхме с него, той иска да я прави.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Чавдаре, извинявай, но една нова редакция на "Опит за летене" може да се направи.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Ще ви кажа всичките мотиви, говоря открито вено пред Художествения съвет.

Второто съображение беше, че ние трябва да се грижим както за младите, така и за останалите, защото големи наши актьори години наред не участваха в репертоара, в новите пиеси в новите постановки на Народния театър. Такъв е Стефан Гецов.



Догодина той ще празнува 50-годишнина и един от мотивите, едно от съображенията, разбира се, не основното, беше Стефан Генов да участва в ролята на Лопакhin. Вие чухте, че стана въпрос за пиесата "Георги Димитров", но там не е сигурно дали той ще участва, защото може би няма да хареса този тип драматургия и т.н., докато Лопакhin е един образ, който той желае да го играе. Наред с това той изяви желание да играе Протасов в "Живия труп" и някои други роли, каквито предложения имаше при обмислянето на проекторепертоара.

Аз смятам, че трябва да се помисли върху предложението на Юлиян Вучков за "Мълвата" на Салински в този разширен проекторепертоар на камерна сцена, от една страна, че тази пиеса има качества, от друга - че самият Салински е голям приятел на нашата страна, човек, който много върши за нашата култура, секретар на Съюза на съветските писатели, главен редактор на списание "Театър".

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: Среден автор.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Не е слаба тази пиеса, Митко.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ: С теб рецензирахме "Летни разходки".

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Но тази е много по-добра от "Летни разходки".

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Става въпрос, че за камерна сцена би могло да се помисли, не става въпрос за голяма сцена. Да се постави в една по-скромна форма и аз мисля, че и Юлиян така го разбира.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: И аз така го мисля. Пиесата има характерни образи, това е най-добрата пиеса на Салински, не казвам, че е гениална, но на камерна сцена може да се постави с чест и достойнство.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Ще моля Юлиян да ни предостави пиесата



пиесата "Обявление във вестника". Мисля, че това е интересно заглавие от известен автор.

Що се отнася до това дали и нереален планът, може би ще се окаже, че нереално мислим в рамките на един организационен принцип, защото ако ние наистина успеем от септември да имаме двойни разпределения, на три цикъла, смятам, че е реалистична една такава програма. Разбира се, ако сме достатъчно добре организирано театрално общество. Не сме ли добре организирани, тогава вече ни очаква провал. Ще се говори със зам.-директори, с администратори, а може би и на един друг етап през м. май пиесите ще бъдат две по две разпределяни, което ще стане обаче след принципиалното одобряване на проекторепертоара.

Беше казано, че няма приятни изненади.

ПРОФ. ФИЛИП ФИЛИПОВ: Става въпрос за тазгодишния репертоар на голяма сцена.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Аз мисля, че пиесата за Димитров е една приятна изненада. Мисля, че "Юлий Цезар" може да бъде една изненада. Бранко Плеша може да ни изненада със съвременна югославска комедия. Аз говоря какво може да бъде изненада. Ако стане някаква размяна, "Гарванът" също може да бъде една изненада в репертоара. Като знаем постановката на "Майстори" на Вили Цанков, ако "Зидари" бъде на такова равнище, това също ще бъде една изненада за възкресяване на една българска пиеса, която доста пъти е била убивана.

Казах, че може да има промени в репертоара по линия на съвременната тематика. Разбира се, проф. Тенев, ако имате някакви предложения, даже за Шекспирова пиеса, може да предложите някое заглавие. Както виждате, тук се предложиха заглавия, към които ние трябва да се отнесем най-сериозно.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Не смеем да предложим, Дико ни уплаши.



ЧАВДАР ДОВРЕВ: Не, не, аз мисля, че Дико Фучеджиев просто каза, че е много трудно.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ: Трудно е, всички знаем, че е трудно.

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Нещата за Иван Пейчев са ясни. Аз искам да кажа, че зад отделни заглавия в следващия репертоар или за камерна сцена стоят и режисьори, макар да е още рано да се ангажираме с имената им. Ако става въпрос за Иван Пейчев, това е по предложение на Енчо Халачев, така че нещата са обвързани. Така е даже и за голяма сцена. За "Покрива" - Младен Киселов, за "Константин Философ" - Азарян, за "Мъртви души" - проф. Филипов, за "Томас Бекет" - Енчо Халачев и т.н. Имаме режисьорите, но още е рано да се афишират.

Пиесата на Христо Ганев ще трябва още веднаж да я прочетем в литературното бюро и тогава да вземем решение.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ: Дано се намери режисьор.

ПРОФ. ГОЧО ГОЧЕВ: Имаме добри режисьори, защо да не може да се намери режисьор!

ЧАВДАР ДОВРЕВ: Това са моите обяснителни забележки към изказванията, които бяха справедливи.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Аз благодаря много за конструктивното участие на членовете на Художествения съвет и главно на тези, които са извън театъра.

Като се извинявам на проф. Тенев за репликирането, аз искам да поясня още веднаж защо съм чувствителен на тази тема. Защото <sup>по</sup> тази тема непрекъснато <sup>и</sup> в Съюза на писателите, и разни посредствени драматурзи обвиняват ръководството на Народния театър, че не поставя съвременни български пиеси и аз съм готов, когато тук дискутираме по този въпрос и ми се каже, че има

еди-каква пиеса, а ние не я поставяме, да я взема и да я поставя.

Другари, няма защо да се залъгваме, това не е криза само в нашата драматургия, в съветската драматургия е същото. Аз миналата година разговарях с Керестежиянц<sup>и</sup> го молих да ми дадат някакво заглавие на съвременна съветска пиеса, която да поставим, но той вдигна рамене... За съжаление нещата стоят така. И това не е само в нашата и в съветската драматургия, на този свят жанровете вървят на талази, в един момент някой е по-добър, в друг момент не е така и това са естествени неща.

Затова аз съм чувствителен, защото не искам да се дава възможност на разни хора, които нямат нищо общо с театъра, но пишат пиеси, да ни обвиняват, че сме нямали отношение към съвременните пиеси, към съвременните автори и т.н.

Не искам да се спирам на заглавия, които се играят, къде се играят и как се играят. Ние сме поставили тук "Опит за летене", готов съм да поставим и всяка друга българска пиеса, която третира съвременни проблеми, но... "Опит за летене" е една пиеса, която издържа проверката не само на наша сцена, а обиколени и доста страни. За нас това е съществен критерий.

Извинете, но ние върнахме пиеса на Никола Русев, един от най-видните наши ~~драматурзи~~ драматурзи. Мие принципно убеждение, пък и не само мое, а такова е становището на институциите, които ръководят този театър, че на голяма сцена особено не можем да правим експерименти и да поставяме пиеси на хора, които за първи път се появяват. Разбира се, театърът има достатъчно сили и възможности да прещени дали нещо е явление или не. Ако сме се излъгали някъде, нека да се каже.

Тук се спомена, че са правени открития и са правени за първи път пиеси, но се имат пред вид успехите, а колко са се



провалили, не се каза. Спомням си статията в "Работническо дело" за пиесата на Коста Странджев, която се игра на сцената на този театър.

Може би литературното бюро не е достатъчно енергично, въпреки че аз нямам такова впечатление, защото ние работим с един по-определен кръг от автори, за които имаме убеждение, че ~~те~~ могат да направят пиеса на равнище достойно за сцената на Националния театър. На камерна сцена поставяме и ще поставяме пиеси и от млади български автори, от нови имена. Димитър Начев беше нов, Любен Петков е нов. Готови сме и ще поставяме и от други автори, на камерната сцена това може, обаче за да сложим едно произведение на голямата сцена, трябва да имаме убеждение, трябва да имаме среща с по-високи идеи, с по-високи художествени постижения. Всички сме убедени в това, защото там експерименти не може да правим, като имаме пред вид какво представлява този театър.

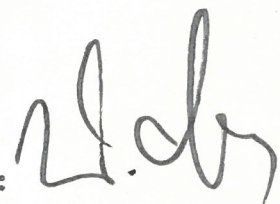
Това са съображенията ми, които според мен са съвсем нормални.

Ще се съобразим с всички бележки, които бяха направени, и ще се опитаме да приведем в ред всичко онова, което ви докладвахме. ~~Ще се опитаме~~ Ще се опитаме да направим максималното, за да може театърът да разполага в следващите два сезона с един добър репертоар, даващ възможност за високи творчески изяви на режисьори, на актьори и на всички творчески работници в театъра.

Закривам заседанието.

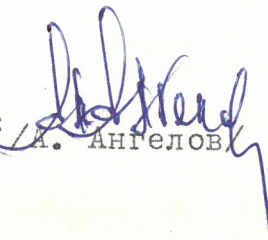
/Закрито в 14,30 ч. /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:



/Д. Фучеджиев/

СТЕНОГРАФ:



/А. Ангелов/